

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

maharṣibādarāyaṇa praṇītāni
॥ *brahmasūtrāṇi* ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ *brahmasūtrāṇi* ॥

atha brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya prathamah pādaḥ

001 jijñāsādhikaraṇam		
001	<i>athātō brahmajijñāsā</i>	1.1.1

002 janmādyadhikaraṇam		
002	<i>janmādyasya yataḥ</i>	1.1.2

003 śāstrayōnitvādhikaraṇam		
003	<i>śāstrayōnitvāt</i>	1.1.3

004 samanvayādhikaraṇam		
004	<i>tattu samanvayāt</i>	1.1.4

005 īkṣatyadhikaraṇam		
005	<i>īkṣatērnāśabdam</i>	1.1.5
006	<i>gauṇaścēnnātmaśabdāt</i>	1.1.6

007	<i>tanniṣṭhasya mōkṣōpadēśāt</i>	1.1.7
008	<i>hēyatvāvacanācca</i>	1.1.8
009	<i>pratijñāvirōdhāt</i>	1.1.9
010	<i>svāpyayāt</i>	1.1.10
011	<i>gatisāmānyāt</i>	1.1.11
012	<i>śrutatvācca</i>	1.1.12

006 ānandamayādhikaraṇam		
013	<i>ānandamayō'bhyāsāt</i>	1.1.13
014	<i>vikāraśabdānnēti cēnna prācuryāt</i>	1.1.14
015	<i>taddhētuvyapadēśācca</i>	1.1.15
016	<i>māntravarṇikamēva ca gīyatē</i>	1.1.16
017	<i>nētarō'nupapattēḥ</i>	1.1.17
018	<i>bhēdavyapadēśācca</i>	1.1.18
019	<i>kāmācca nānumānāpēkṣā</i>	1.1.19
020	<i>asminnasya ca tadyōgaṃ śāsti</i>	1.1.20

007 antaradhikaraṇam		
021	antastaddharmōpadēśāt	1.1.21
022	bhēdavyapadēśāccānyaḥ	1.1.22

008 ākāśādhikaraṇam		
023	ākāśastalliṅgāt	1.1.23

009 prāṇādhikaraṇam		
024	ata ēva prāṇaḥ	1.1.24

010 jyōtirādhikaraṇam		
025	jyōtiścaraṇābhidhānāt	1.1.25
026	chandō'bhidhānānnēticēnna cētō'rpaṇanigamāt tathā hi darśanam	tathā 1.1.26
027	bhūtādipādayapadēśōpapattēścaivam	1.1.27
028	upadēśabhēdānnēti cēnnōbhayasminnapyavirōdhāt	1.1.28

011 indraprāṇādhikaraṇam		
029	prāṇastathānugamāt	1.1.29

030	<i>na vakturātmōpadēśāditī cēdadhyātmasambandha- bhūmā hyasmin</i>	1.1.30
031	<i>śāstradr̥ṣṭyā tūpadēśō vāmadēvavat</i>	1.1.31
032	<i>jīvamukhyaprāṇalingānnēti cēnnōpāsatraividhyā- dāśritatvādiha tadyōgāt</i>	1.1.32

*iti brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya prathamah pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya dvitīyah pādaḥ

012 sarvatraprasiddhyadhikaraṇam		
033	<i>sarvatra prasiddhōpadēśāt</i>	1.2.1
034	<i>vivakṣitagūṇōpapattēśca</i>	1.2.2
035	<i>anupapattēstu na śārīraḥ</i>	1.2.3
036	<i>karmakarṭṛvyapadēśācca</i>	1.2.4
037	<i>śabdaviśēṣāt</i>	1.2.5
038	<i>smṛtēśca</i>	1.2.6
039	<i>arbhakaukastvāt tadvyapadēśācca nēti cēnna nicāyyatvādēvaṃ vyōmavacca</i>	1.2.7
040	<i>sambhōgaprāptiriti cēnna vaiśēṣyāt</i>	1.2.8

013 attradhikaraṇam		
041	<i>attā carācaragrahaṇāt</i>	1.2.9
042	<i>prakaraṇācca</i>	1.2.10
043	<i>guhāṃ praviṣṭāvātmānau hi taddarśanāt</i>	1.2.11
044	<i>viśēṣaṇācca</i>	1.2.12

014 antarādhikaraṇam		
045	<i>antara upapattēḥ</i>	1.2.13
046	<i>sthānādivyapadēśācca</i>	1.2.14
047	<i>sukhaviśiṣṭābhidhānādēva ca</i>	1.2.15
048	<i>ata ēva ca sa brahma</i>	1.2.16
049	<i>śrutōpaniṣatkagatyabhidhānācca</i>	1.2.17
050	<i>anavasthitērasambhavācca nētarah</i>	1.2.18

015 antaryāmyadhikaraṇam		
051	<i>antaryāmyadhidaivādhilōkādiṣu taddharmavyapadēśāt</i>	1.2.19
052	<i>na ca smārtamataddharmābhilāpācchārīraśca</i>	1.2.20

053	<i>ubhayē'pi hi bhēdēnainamadhīyatē</i>	1.2.21
-----	---	--------

016 <i>adṛśyatvādiguṇakādhikaraṇam</i>		
054	<i>adṛśyatvādiguṇakō dharmōktēḥ</i>	1.2.22
055	<i>viśēṣaṇabhēdavyapadēśābhyāñca nētarau</i>	1.2.23
056	<i>rūpōpanyāsācca</i>	1.2.24

017 <i>vaiśvānarādhikaraṇam</i>		
057	<i>vaiśvānarassādhāraṇaśabdaviśēṣāt</i>	1.2.25
058	<i>smāyamāṇamanumānaṃ syāditi</i>	1.2.26
059	<i>śabdādibhyō'ntaḥ pratiṣṭhānācca nēti cēnna tathā dṛṣṭyupadēśādasambhavāt puruṣamapi cainamadhīyatē</i>	1.2.27
060	<i>ata ēva na dēvatā bhūtañca</i>	1.2.28
061	<i>sākṣādapyavirōdhaṃ jaiminiḥ</i>	1.2.29
062	<i>abhivyaktērityāśmarathyah</i>	1.2.30
063	<i>anusmṛtērbādariḥ</i>	1.2.31
064	<i>sampattēriti jaiministathā hi darśayati</i>	1.2.32
065	<i>āmananti cainamasmin</i>	1.2.33

*iti brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ

018 dyubhvadyadhikaraṇam		
066	<i>dyubhvādyāyatanam svaśabdāt</i>	1.3.1
067	<i>muktōpasṛpyavyapadēśacca</i>	1.3.2
068	<i>nānumānamatacchabdātprāṇabhṛcca</i>	1.3.3
069	<i>bhēdavyapadēśāt</i>	1.3.4
070	<i>prakaraṇāt</i>	1.3.5
071	<i>sthityadanābhyāñca</i>	1.3.6

019 bhūmādhikaraṇam		
072	<i>bhūmā samprasādādadhyupadēśāt</i>	1.3.7
073	<i>dharmōpapattēśca</i>	1.3.8

020 akṣarādhikaraṇam		
074	<i>akṣaramambarāntadhṛtēḥ</i>	1.3.9

075	<i>sā ca praśāsanāt</i>	1.3.10
076	<i>anyabhāvavyāvṛttēśca</i>	1.3.11

021 īkṣatikarmādhikaraṇam

077	<i>īkṣatikarmavyapadēśātsaḥ</i>	1.3.12
-----	---------------------------------	--------

022 daharādhikaraṇam

078	<i>dahara uttarēbhyaḥ</i>	1.3.13
079	<i>gatiśabdābhyāṃ tathāhi dṛṣṭaṃ līṅgañca</i>	1.3.14
080	<i>dhṛtēśca mahimnō'syāsminnupalabdhēḥ</i>	1.3.15
081	<i>prasiddhēśca</i>	1.3.16
082	<i>itaraparāmarśātsa iti cēnnāsambhavāt</i>	1.3.17
083	<i>uttarāccēdāvirbhūtasvarūpastu</i>	1.3.18
084	<i>anyārthaśca parāmarśaḥ</i>	1.3.19
085	<i>alpaśrutēriti cēttaduktam</i>	1.3.20
086	<i>anukṛtēstasya ca</i>	1.3.21
087	<i>apī smaryatē</i>	1.3.22

023 pramitādhikaraṇam		
088	śabdādēva pramitaḥ	1.3.23
089	hr̥dyapēkṣayā tu manuṣyādhikāratvāt	1.3.24

024 ētadgarbhē dēvatādhikaraṇam		
090	taduparyapi bādarāyaṇassambhavāt	1.3.25
091	virōdhaḥ karmaṇīti cēnnānēkapratipattērdarśanāt	1.3.26
092	śabda iti cēnnātaḥ prabhavāt pratyakṣānumānā- bhyām	1.3.27
093	ata ēva ca nityatvam	1.3.28
094	samānanāmarūpatvāccāvṛttāvapyavirōdhō darśanāt smṛtēśca	1.3.29

025 ētadgarbhē madhvadhikaraṇam		
095	madhvādiṣvasambhavādanadhikāraṃ jaiminiḥ	1.3.30
096	jyōtiṣi bhāvācca	1.3.31
097	bhāvaṃ tu bādarāyaṇō'sti hi	1.3.32

026 ētadgarbhē apaśūdrādhikaraṇam		
098	śugasya tadanādaraśravaṇāt tadādravaṇāt sūcyatē hi	1.3.33
099	kṣatriyatvagatēśca	1.3.34
100	uttaratra caitrarathēna liṅgāt	1.3.35
101	saṃskāraparāmarśāt tadabhāvābhilāpācca	1.3.36
102	tadabhāvanirdhāraṇē ca pravṛttēḥ	1.3.37
103	śravaṇādhyayanārthapraṭiṣēdhāt	1.3.38
104	smṛtēśca	1.3.39

pramitādhikaraṇaśēṣaḥ		
105	kampanāt	1.3.40
106	jyōtirdarśanāt	1.3.41

027 arthāntaratvādivyapadēśādhikaraṇam		
107	ākāśō'rthāntaratvādivyapadēśāt	1.3.42
108	suṣuptyutkrāntyōrbhēdēna	1.3.43
109	patyādiśabdēbhyaḥ	1.3.44

iti brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ

atha brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ

028 anumānikādhikaraṇam		
110	<i>ānumānikamapyēkēṣāmiti cēnna śarīrarūpaka- vinyastagr̥hītērdarśayati ca</i>	1.4.1
111	<i>sūkṣmaṃ tu tadarhatvāt</i>	1.4.2
112	<i>tadadhīnatvādarthavat</i>	1.4.3
113	<i>jñēyatvāvacanācca</i>	1.4.4
114	<i>vadatīti cēnna prājñō hi prakaraṇāt</i>	1.4.5
115	<i>trayāṇāmēva caivamupanyāsaḥ praśnaśca</i>	1.4.6
116	<i>mahadvacca</i>	1.4.7

029 camasādhikaraṇam		
117	<i>camasavadaviśēṣāt</i>	1.4.8
118	<i>jyōtirupakramā tu tathā hyadhīyata ēkē</i>	1.4.9
119	<i>kalpanōpadēśācca madhvādivadavirōdhaḥ</i>	1.4.10

030 saṅkhyōpasaṅgrahādhikaraṇam		
120	<i>na saṅkhyōpasaṅgrahādapi nānābhāvādatirēkācca</i>	1.4.11

121	<i>prāṇādayō vākyaśēṣāt</i>	1.4.12
122	<i>jyōtiṣaikēṣāmasatyannē</i>	1.4.13

031 kāraṇatvādhikaraṇam

123	<i>kāraṇatvēna cākāśādiṣu yathāvyapadiṣṭōktēḥ</i>	1.4.14
124	<i>samākarṣāt</i>	1.4.15

032 jagadvācitvādhikaraṇam

125	<i>jagadvācitvāt</i>	1.4.16
126	<i>jīvamukhyaprāṇaliṅgānnēti cēt tadvyākhyātam</i>	1.4.17
127	<i>anyārthaṃ tu jaiminiḥ praśnavyākhyānābhyāmapī caivamēkē</i>	1.4.18

033 vākyānvayādhikaraṇam

128	<i>vākyānvayāt</i>	1.4.19
129	<i>pratijñāsiddhērliṅgamāśmarathyaḥ</i>	1.4.20
130	<i>utkramiṣyata ēvambhāvādityauḍulōmiḥ</i>	1.4.21
131	<i>avasthitēriti kāśakṛtsnaḥ</i>	1.4.22

034 prakṛtyadhikaraṇam		
132	<i>prakṛtiśca pratijñādr̥ṣṭāntānuparōdhāt</i>	1.4.23
133	<i>abhidhyōpadēśacca</i>	1.4.24
134	<i>sākṣāccōbhayāmnānāt</i>	1.4.25
135	<i>ātmakṛtēḥ</i>	1.4.26
136	<i>pariṇāmāt</i>	1.4.27
137	<i>yōniśca hi gīyatē</i>	1.4.28

035 sarvavyākhyānādhikaraṇam		
138	<i>ētēna sarvē vyākhyātā vyākhyātāḥ</i>	1.4.29

*iti brahmasūtrēṣu prathamasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya prathamaḥ pādaḥ

036 smṛtyadhikaraṇam		
139	<i>smṛtyanavakāśadōṣaprasaṅga iti cēnnānyasmṛtya- navakāśadōṣaprasaṅgāt</i>	2.1.1
140	<i>itarēṣāñcānupalabdhēḥ</i>	2.1.2

037 yōgapratyuktyadhikaraṇam

141	<i>ētēna yōgaḥ pratyuktaḥ</i>	2.1.3
-----	-------------------------------	-------

038 vilakṣaṇatvādhikaraṇam

142	<i>na vilakṣaṇatvādasya tathātvam ca śabdāt</i>	2.1.4
143	<i>abhimānivyapadēśastu viśēṣānugatibhyām</i>	2.1.5
144	<i>dṛśyatē tu</i>	2.1.6
145	<i>asaditi cēnna pratiṣēdhamātratvāt</i>	2.1.7
146	<i>apītau tadvatprasaṅgādasamañjasam</i>	2.1.8
147	<i>na tu dṛṣṭāntabhāvāt</i>	2.1.9
148	<i>svapakṣadōṣācca</i>	2.1.10
149	<i>tarkāpratiṣṭhānādapi</i>	2.1.11
150	<i>anyathānumēyamiti cēdēvamapyanirmōkṣa- prasaṅgaḥ</i>	2.1.12

039 śiṣṭāparigrahādhikaraṇam

151	<i>ētēna śiṣṭāparigrahā api vyākhyātāḥ</i>	2.1.13
-----	--	--------

040 bhōktrāpattyadhikaraṇam		
152	<i>bhōktrāpattēravibhāgaścētsyāllōkavat</i>	2.1.14

041 ārambhaṇādhikaraṇam		
153	<i>tadananyatvamārambhaṇaśabdādibhyaḥ</i>	2.1.15
154	<i>bhāvē cōpalabdhēḥ</i>	2.1.16
155	<i>sattvāccāparasya</i>	2.1.17
156	<i>asadvyapadēśānnēti cēnna dharmāntarēṇa vākyasēṣādyuktēśśabdāntarācca</i>	2.1.18
157	<i>paṭavacca</i>	2.1.19
158	<i>yathā ca prāṇādiḥ</i>	2.1.20

042 itaravyapadēśādhikaraṇam		
159	<i>itaravyapadēśāddhitākaraṇādidōṣaprasaktiḥ</i>	2.1.21
160	<i>adhikaṃ tu bhēdanirdēśāt</i>	2.1.22
161	<i>aśmādivacca tadanupapattiḥ</i>	2.1.23

043 upasaṃhāradarśanādhikaraṇam		
162	<i>upasaṃhāradarśanānnēti cēnna kṣīravaddhi</i>	2.1.24

163	<i>dēvādivadapi lōkē</i>	2.1.25
-----	--------------------------	--------

044 kṛtsnaprasaktyadhikaraṇam

164	<i>kṛtsnaprasaktirniravayavatvaśabdakōpō vā</i>	2.1.26
165	<i>śrutēstu śabdamūlatvāt</i>	2.1.27
166	<i>ātmani caivaṃ vicitrāśca hi</i>	2.1.28
167	<i>svapakṣadōṣācca</i>	2.1.29
168	<i>sarvōpētā ca taddarśanāt</i>	2.1.30
169	<i>vikaraṇatvānnēti cēttaduktam</i>	2.1.31

045 prayōjanavattvādhikaraṇam

170	<i>na prayōjanattvāt</i>	2.1.32
171	<i>lōkavattu līlākaivalyam</i>	2.1.33
172	<i>vaiṣyamyanaighṛṇyē na sāpēkṣatvāt tathāhi darśayati</i>	2.1.34
173	<i>na karmāvibhāgāditi cēnnānāditvādupapadyatē cāpyupalabhyatē ca</i>	2.1.35
174	<i>sarvadharmōpapattēśca</i>	2.1.36

*iti brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya prathamah pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ

046 racanānupapattyadhikaraṇam		
175	<i>racanānupapattēśca nānumānaṃ pravṛttēśca</i>	2.2.1
176	<i>payō'mbuvaccēttatrāpi</i>	2.2.2
177	<i>vyatirēkānavasthitēścānapēkṣatvāt</i>	2.2.3
178	<i>anyatrābhāvācca na tṛṇādivat</i>	2.2.4
179	<i>puruṣāśmavaditi cēttathāpi</i>	2.2.5
180	<i>aṅgitvānupapattēśca</i>	2.2.6
181	<i>anyathānumitau ca jñasāktiviyōgāt</i>	2.2.7
182	<i>abhyupagamē'pyarthābhāvāt</i>	2.2.8
183	<i>vipraṭiṣēdhāccāsamañjasam</i>	2.2.9

047 mahaddīrghādhikaraṇam		
184	<i>mahaddīrghavaddhā hrasvapariṃḍalābhyām</i>	2.2.10
185	<i>ubhayathāpi na karmāstadabhāvaḥ</i>	2.2.11
186	<i>samavāyābhyupagamācca sāmyādanavasthitēḥ</i>	2.2.12
187	<i>nityamēva ca bhāvāt</i>	2.2.13
188	<i>rūpādimattvācca viparyayō darśanāt</i>	2.2.14

189	<i>ubhayathā ca dōṣāt</i>	2.2.15
190	<i>aparigrahāccātyantamanapēkṣā</i>	2.2.16

048 *samudāyādhikaraṇam*

191	<i>samudāya ubhayahētukē'pi tadaprāptiḥ</i>	2.2.17
192	<i>itarētarapratyayatvādupapannamiti cēna saṅghātabhāvānimittatvāt</i>	2.2.18
193	<i>uttarōtpādē ca pūrvanirōdhāt</i>	2.2.19
194	<i>asati pratijñōparōdhō yaugapadyamanyathā</i>	2.2.20
195	<i>pratisaṅkhyāpratisaṅkhyānirōdhāprāptiravicchēdāt</i>	2.2.21
196	<i>ubhayathā ca dōṣāt</i>	2.2.22
197	<i>ākāśē cāviśēṣāt</i>	2.2.23
198	<i>anusmṛtēśca</i>	2.2.24
199	<i>nāsatō'dṛṣṭatvāt</i>	2.2.25
200	<i>udāsīnānāmapi caivam siddhiḥ</i>	2.2.26

049 *upalabdhyadhikaraṇam*

201	<i>nābhāva upalabdhēḥ</i>	2.2.27
202	<i>vaidharmyācca na svapnādivat</i>	2.2.28

203	<i>na bhāvō'nupalabdhēḥ</i>	2.2.29
-----	-----------------------------	--------

050 sarvathānupapatyadhikaraṇam		
204	<i>sarvathānupapattēśca</i>	2.2.30

051 ēkasminnasambhavādhikaraṇam		
205	<i>naikasminnasambhavāt</i>	2.2.31
206	<i>ēvañcātmākārtsnyam</i>	2.2.32
207	<i>na ca paryāyādapyavirōdhō vikārādibhyaḥ</i>	2.2.33
208	<i>antyāvasthitēścōbhayanityatvādaviśēṣaḥ</i>	2.2.34

052 paśupatyadhikaraṇam		
209	<i>patyurasāmañjasyāt</i>	2.2.35
210	<i>adhiṣṭhānānupapattēśca</i>	2.2.36
211	<i>karaṇavaccēnna bhōgādibhyaḥ</i>	2.2.37
212	<i>antavattvamasarvajñatā vā</i>	2.2.38

053 utpattyasambhavādhikaraṇam		
213	<i>utpattyasambhavāt</i>	2.2.39

214	<i>na ca kartuḥ karaṇam</i>	2.2.40
215	<i>vijñānādibhāvē vā tadapraṭiṣēdhaḥ</i>	2.2.41
216	<i>vipraṭiṣēdhācca</i>	2.2.42

*iti brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ

054 viyadadhikaraṇam		
217	<i>na viyadaśrutēḥ</i>	2.3.1
218	<i>asti tu</i>	2.3.2
219	<i>gauṇyasambhavācchabdācca</i>	2.3.3
220	<i>syāccaikasya brahmaśabdavat</i>	2.3.4
221	<i>pratijñāhāniravyatirēkāt</i>	2.3.5
222	<i>śabdēbhyaḥ</i>	2.3.6
223	<i>yāvadvikāraṇ tu vibhāgō lōkavat</i>	2.3.7
224	<i>ētēna mātariśvā vyākhyātaḥ</i>	2.3.8
225	<i>asambhavastu satō'nupapattēḥ</i>	2.3.9

055 tējō'dhikaraṇam		
226	<i>tējō'tastathā hyāha</i>	2.3.10
227	<i>āpaḥ</i>	2.3.11
228	<i>pr̥thivī</i>	2.3.12
229	<i>adhikārarūpaśabdāntarēbhyaḥ</i>	2.3.13
230	<i>tadabhidhyānādēva tu talliṅgātsaḥ</i>	2.3.14
231	<i>viparyayēṇa tu kramō'ta upapadyatē ca</i>	2.3.15
232	<i>antarā vijñānamanasī kramēṇa talliṅgāditi cēnnāvisēṣāt</i>	2.3.16
233	<i>carācaravyapāśrayastu syāttadvyapadēśō'bhākta- stadbhāvabhāvitvāt</i>	2.3.17

056 ātmādhikaraṇam		
234	<i>nātmā śrutērnityatvācca tābhyaḥ</i>	2.3.18

057 jñādhikaraṇam		
235	<i>jñō'ta ēva</i>	2.3.19
236	<i>utkrāntigatyāgatīnām</i>	2.3.20
237	<i>svātmanā cōttarayōḥ</i>	2.3.21

238	<i>nāṇuratacchrutēriti cēnnētarādhikārāt</i>	2.3.22
239	<i>svaśabdōnmānābhyāṃ ca</i>	2.3.23
240	<i>avirōdhaścandanavat</i>	2.3.24
241	<i>avasthitivaiśēṣyāditi cēnnābhyupagamāddhṛddhi hi</i>	2.3.25
242	<i>guṇādvālōkavat</i>	2.3.26
243	<i>vyatirēkō gandhavattathā ca darśayati</i>	2.3.27
244	<i>prthagupadēśāt</i>	2.3.28
245	<i>tadguṇasāratvāttu tadvyapadēśaḥ prājñavat</i>	2.3.29
246	<i>yāvadātmabhāvitvācca na dōṣastaddarśanāt</i>	2.3.30
247	<i>pumstvādivattvasya satō’bhivyaktiyōgāt</i>	2.3.31
248	<i>nityōpalabdhyanupalabdhiprasaṅgō’nyataraniyamō vā’nyathā</i>	2.3.32

058 kartrādhikaraṇam

249	<i>kartā śāstrārthavattvāt</i>	2.3.33
250	<i>upādānādvihārōpadēśācca</i>	2.3.34
251	<i>vyapadēśācca kriyāyāṃ na cēnnirdēśaviparyayaḥ</i>	2.3.35
252	<i>upalabdhivadaniyamaḥ</i>	2.3.36

253	<i>śaktiviparyayāt</i>	2.3.37
254	<i>samādhyabhāvācca</i>	2.3.38
255	<i>yathā ca takṣōbhayathā</i>	2.3.39

059 parayattādhikaraṇam

256	<i>parāttu tacchrutēḥ</i>	2.3.40
257	<i>kṛtaprayatnōpēkṣastu vihitapraṭiṣiddhā- vaiyarthyaḍibhyaḥ</i>	2.3.41

060 aṃśādhikaraṇam

258	<i>aṃśō nānāvyapadēśādanyathā cāpi dāśakita- vāditvamadhīyata ēkē</i>	2.3.42
259	<i>mantravarṇāt</i>	2.3.43
260	<i>api smaryatē</i>	2.3.44
261	<i>prakāśādivattu naivaṃ paraḥ</i>	2.3.45
262	<i>smaranti ca</i>	2.3.46
263	<i>anujñāparihārau dēhasambandhājyōtirādivat</i>	2.3.47
264	<i>asantatēścāvyatikaraḥ</i>	2.3.48
265	<i>ābhāsa ēva ca</i>	2.3.49

266	<i>adṛṣṭāṇiyamāt</i>	2.3.50
267	<i>abhisandhyādiṣvapi caivam</i>	2.3.51
268	<i>pradēśabhēdāditi cēnnāntarbhāvāt</i>	2.3.52

*iti brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya caturtha pādaḥ

061 prāṇōtpattyadhikaraṇam		
269	<i>tathā prāṇāḥ</i>	2.4.1
270	<i>gauṇyasambhavāt tatprākśrutēśca</i>	2.4.2
271	<i>tatpūrvakatvādvācaḥ</i>	2.4.3

062 saptagatyadhikaraṇam		
272	<i>saptagatērvīśēṣitatvācca</i>	2.4.4
273	<i>hastādayastu sthitē'tō naivam</i>	2.4.5

063 prāṇāṇutvādhikaraṇam		
274	<i>aṇavaśca</i>	2.4.6

275	<i>śrēṣṭhaśca</i>	2.4.7
-----	-------------------	-------

064 vāyukriyādhikaraṇam		
276	<i>na vāyukriyē prthagupadēśāt</i>	2.4.8
277	<i>cakṣurādivattu tatsahaśiṣṭyādibhyaḥ</i>	2.4.9
278	<i>akaraṇatvācca na dōṣastathā hi darśayati</i>	2.4.10
279	<i>pañcavṛttirmanōvadvyapadiśyatē</i>	2.4.11

065 śrēṣṭhāṇutvādhikaraṇam		
280	<i>aṇuśca</i>	2.4.12

066 jyōtirādyadhiṣṭhanādhikaraṇam		
281	<i>jyōtirādyadhiṣṭhānaṃ tu tadāmananāt prāṇavatā śabdāt</i>	2.4.13
282	<i>tasya ca nitayatvāt</i>	2.4.14

067 indriyādhikaraṇam		
283	<i>ta indriyāṇi tadvyapadēśādanyatra śrēṣṭhāt</i>	2.4.15
284	<i>bhēdaśrutērvailakṣaṇyācca</i>	2.4.16

068 saṃjñāmūrtikṣptiyadhikaraṇam		
285	saṃjñāmūrtikṣptistu trivṛtkurvata upadēśāt	2.4.17
286	māṃsādi bhaumaṃ yathāśabdamitarayōśca	2.4.18
287	vaiśēṣyāttu tadvādastadvādaḥ	2.4.19

iti brahmasūtrēṣu dvitīyasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ
samāptaḥ

atha brahmasūtrēṣu tṛtīyasyādhyāyasya prathamaḥ pādaḥ

069 tadantarapratipattyadhikaraṇam		
288	tadantarapratipattau raṃhati sampariṣvaktāḥ praśnanirūpaṇābhyām	3.1.1
289	tryātmakatvāttu bhūyastvāt	3.1.2
290	prāṇagatēśca	3.1.3
291	agnyādigatiśrutēriti cēnna bhāktatvāt	3.1.4
292	prathamēśravaṇāditi cēnna tā ēva hyupapattēḥ	3.1.5
293	aśrutatvāditi cēnnēṣṭādikāriṇām pratītēḥ	3.1.6
294	bhāktaṃ vā'nātmavittvāttathā hi darśayati	3.1.7

070 kṛtātyayādhikaraṇam		
295	<i>kṛtātyayē’nuśayavān dṛṣṭasmṛtibhyāṃ yathēta-manēvaṃ ca</i>	3.1.8
296	<i>caraṇāditi cēnna tadupalakṣaṇārthēti kārṣṇājaniḥ</i>	3.1.9
297	<i>ānarthakyaṃiti cēnna tadapēkṣatvāt</i>	3.1.10
298	<i>sukṛtaduṣkṛtē ēvēti tu bādariḥ</i>	3.1.11

071 aniṣṭādikāryadhikaraṇam		
299	<i>aniṣṭādikāriṇāmapi ca śrutam</i>	3.1.12
300	<i>saṃyamanē tvanubhūyētarēṣāmārōhāvarōhau tadgatidarśanāt</i>	3.1.13
301	<i>smaranti ca</i>	3.1.14
302	<i>api sapta</i>	3.1.15
303	<i>tatrāpi ca tadvyāpārādavirōdhaḥ</i>	3.1.16
304	<i>vidyākarmaṇōriti tu prakṛtatvāt</i>	3.1.17
305	<i>na tṛtīyē tathōpalabdhēḥ</i>	3.1.18
306	<i>smaryatē’pi ca lōkē</i>	3.1.19
307	<i>darśanācca</i>	3.1.20
308	<i>tṛtīyaśabdāvarōdhassaṃśōkajasya</i>	3.1.21

072 tatsvabhāvyapattyadhikaraṇam

309	tatsvābhāvyāpattirupapattēḥ	3.1.22
-----	-----------------------------	--------

073 nāticirādhikaraṇam

310	nāticirēṇa viśēṣāt	3.1.23
-----	--------------------	--------

074 anyādhiṣṭhitādhikaraṇam

311	anyādhiṣṭhitē pūrvavadabhilāpāt	3.1.24
312	aśuddhamiti cēnna śabdāt	3.1.25
313	rētassigyōgō'tha	3.1.26
314	yōnēśśarīram	3.1.27

iti brahmasūtrēṣu tṛtīyasyādhyāyasya prathamah pādaḥ
samāptaḥ

atha brahmasūtrēṣu tṛtīyasyādhyāyasya dvitīyah pādaḥ

075 sandhyadhikaraṇam

315	sandhyē sṛṣṭirāha hi	3.2.1
316	nirmātārañcaikē putrādayaśca	3.2.2

317	<i>māyāmātraṃ tu kārtsnyēnānabhivyakta-svarūpatvāt</i>	3.2.3
318	<i>parābhidyānāttu tirōhitaṃ tatō hyasya bandhaviparyayau</i>	3.2.4
319	<i>dēhayōgādvā sō'pi</i>	3.2.5
320	<i>sūcakaśca hi śrutērācakṣatē ca tadvidaḥ</i>	3.2.6

076 tadabhāvādhikaraṇam

321	<i>tadabhāvō nāḍiṣu tacchrutērātmani ca</i>	3.2.7
322	<i>ataḥ prabōdhō'smāt</i>	3.2.8

077 karmānusmṛtiśabdavidhyadhikaraṇam

323	<i>sa ēva tu karmānusmṛtiśabdavidhibhyaḥ</i>	3.2.9
-----	--	-------

078 mugdhādhikaraṇam

324	<i>mugdhē'rdhasampattiḥ pariśēṣāt</i>	3.2.10
-----	---------------------------------------	--------

079 ubhayaliṅgādhikaraṇam

325	<i>na sthānatō'pi parasyōbhayaliṅgaṃ sarvatra hi</i>	3.2.11
326	<i>bhēdāditi cēnna pratyēkamataadvacanāt</i>	3.2.12

327	<i>api caivamēkē</i>	3.2.13
328	<i>arūpavadēva hi tatpradhānatvāt</i>	3.2.14
329	<i>prakāśavaccāvaiyarthiyāt</i>	3.2.15
330	<i>āha ca tanmātram</i>	3.2.16
331	<i>darśayati cāthō api smaryatē</i>	3.2.17
332	<i>ata ēva cōpamā sūryakādivat</i>	3.2.18
333	<i>ambuvadagrahaṇāttu na tathātvam</i>	3.2.19
334	<i>vṛddhihrāsabhāktvamantarbhāvādubhaya- sāmañjasyādēvaṃ darśanācca</i>	3.2.20
335	<i>prakṛtaitāvattvaṃ hi pratiṣēdhati tatō bravīti ca bhūyaḥ</i>	3.2.21
336	<i>tadavyaktamāha hi</i>	3.2.22
337	<i>api saṃrāadhanē pratyakṣānumānābhyām</i>	3.2.23
338	<i>prakāśādivaccāvaiśēṣyaṃ prakāśāśca karmaṇyabhyāsāt</i>	3.2.24
339	<i>atō'nantēna tathā hi liṅgam</i>	3.2.25

080 ahikuṇḍalādhikaraṇam

340	<i>ubhayavyapadēśāttvahikuṇḍalavat</i>	3.2.26
-----	--	--------

341	<i>prakāśāśrayavadvā tējastvāt</i>	3.2.27
342	<i>pūrvavadvā</i>	3.2.28
343	<i>pratiṣēdhācca</i>	3.2.29

081 *parādhikaraṇam*

344	<i>paramatassētūnmānasambandhabhēdavyapa- dēśēbhyaḥ</i>	3.2.30
345	<i>sāmānyattu</i>	3.2.31
346	<i>buddhyarthaḥ pādavat</i>	3.2.32
347	<i>sthānaviśēṣātparakāśādivat</i>	3.2.33
348	<i>upapattēśca</i>	3.2.34
349	<i>tathānyapraṭiṣēdhāt</i>	3.2.35
350	<i>anēna sarvagatatvamāyāmaśabdādibhyaḥ</i>	3.2.36

082 *phalādhikaraṇam*

351	<i>phalamata upapattēḥ</i>	3.2.37
352	<i>śrutatvācca</i>	3.2.38
353	<i>dharmam jaiminirata ēva</i>	3.2.39
354	<i>pūrvam tu bādarāyaṇō hētuvyapadēśāt</i>	3.2.40

*iti brahmasūtrēṣu tṛtīasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu tṛtīasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ

083 sarvavēdāntapratyayādhikaraṇam		
355	<i>sarvavēdāntapratyayaṃ cōdanādyaviśēṣāt</i>	3.3.1
356	<i>bhēdānnēti cēdēkasyāmapī</i>	3.3.2
357	<i>svādhyāyasya tathātvē hi samācārē'dhikārācca savavacca tanniyamaḥ</i>	3.3.3
358	<i>darśayati ca</i>	3.3.4
359	<i>upasaṃhārō'rthābhēdādvidhiśēṣavatsamānē ca</i>	3.3.5

084 anyathatvādhikaraṇam		
360	<i>anyathātvaṃ ca śabdāditi cēnnāviśēṣāt</i>	3.3.6
361	<i>na vā prakaraṇabhēdātparōvariṃyastvādivat</i>	3.3.7
362	<i>saṃjñātaścēttaduktamasti tu tadapi</i>	3.3.8
363	<i>vyāptēśca samañjasam</i>	3.3.9

085 sarvābhēdādhikaraṇam

364	<i>sarvābhēdādanyatrēmē</i>	3.3.10
------------	-----------------------------	---------------

086 ānandādyadhikaraṇam

365	<i>ānandādayaḥ pradhānasya</i>	3.3.11
366	<i>priyaśirastvādyaprāptirupacayāpacayau hi bhēdē</i>	3.3.12
367	<i>itarē tvarthasāmānyāt</i>	3.3.13
368	<i>ādhyānāya prayōjanābhāvāt</i>	3.3.14
369	<i>ātmaśabdācca</i>	3.3.15
370	<i>ātmagr̥hītiritaravaduttarāt</i>	3.3.16
371	<i>anvayāditi cētsyādavadhāraṇāt</i>	3.3.17

087 kāryākhyānādhikaraṇam

372	<i>kāryākhyānādapūrvam</i>	3.3.18
------------	----------------------------	---------------

088 samānādhikaraṇam

373	<i>samāna ēvañcābhēdāt</i>	3.3.19
------------	----------------------------	---------------

089 sambandhādhikaraṇam		
374	<i>sambandhādēvamanyatrāpi</i>	3.3.20
375	<i>na vā viśēṣāt</i>	3.3.21
376	<i>darśayati ca</i>	3.3.22

090 sambhṛtyadhikaraṇam		
377	<i>sambhṛtidyuvyāptyapi cātaḥ</i>	3.3.23

091 puruṣavidyādhikaraṇam		
378	<i>puruṣavidyāyāmapī cētarēṣāmanāmnānāt</i>	3.3.24

092 vēdhādyadhikaraṇam		
379	<i>vēdhādyarthabhēdāt</i>	3.3.25

093 hanyādhikaraṇam		
380	<i>hānau tūpāyanaśabdaśēṣatvāt kuśācchandas- stutyupagānavattaduktam</i>	3.3.26

094 sāmparāyādhikaraṇam		
381	sāmparāyē tartavyābhāvāt tathā hyanyē	3.3.27
382	chandata ubhayāvirōdhāt	3.3.28
383	gatērarthavattvamubhayathānyathā hi virōdhaḥ	3.3.29
384	upapannastallakṣaṇārthōpalabdhērlōkavat	3.3.30
385	yāvadadhikāramavasthitirādhikārikāṇām	3.3.31

095 aniyamādhikaraṇam		
386	aniyamassarvēṣā mavirōdhaśśabdānumānābhyām	3.3.32

096 akṣaradhyadhikaraṇam		
387	akṣaradhiyām tvavarōdhassāmānyatadbhāvābhyā- maupasadavattaduktam	3.3.33
388	iyadāmananāt	3.3.34

097 antaratvādhikaraṇam		
389	antarābhūtagrāmavat svātmanō'nyathā bhēdānu- papattiriti cēnnōpadēśavat	3.3.35
390	vyatihārō viśiṃṣanti hītaravat	3.3.36

391	<i>saiva hi satyādayaḥ</i>	3.3.37
-----	----------------------------	--------

098 <i>kāmādyadhikaraṇam</i>		
392	<i>kāmādītaratra tatra cāyatanādibhyaḥ</i>	3.3.38
393	<i>ādārādalōpaḥ</i>	3.3.39
394	<i>upasthitē'tastadvacanāt</i>	3.3.40

099 <i>tannirdhāraṇāniyamādhikaraṇam</i>		
395	<i>tannirdhāraṇāniyamastaddṛṣṭēḥ pṛthagghyapratibandhaḥ phalam</i>	3.3.41

100 <i>pradānādhikaraṇam</i>		
396	<i>pradānavadēva taduktam</i>	3.3.42

101 <i>liṅgabhūyastvādhikaraṇam</i>		
397	<i>liṅgabhūyastvāttaddhi balīyastadapi</i>	3.3.43

102 <i>pūrvavikalpādhikaraṇam</i>		
398	<i>pūrvavikalpaḥ prakaraṇāt syāt kriyāmānasavat</i>	3.3.44

399	<i>atidēśācca</i>	3.3.45
400	<i>vidyaiva tu nirdhāraṇāddarśanācca</i>	3.3.46
401	<i>śrutyādibalīyastvācca na bādhaḥ</i>	3.3.47
402	<i>anubandhādibhyaḥ prajñāntarapṛthaktvavad- drṣṭaśca taduktam</i>	3.3.48
403	<i>na sāmānyādapyupalabdhērmṛtyuvannahi lōkāpattiḥ</i>	3.3.49
404	<i>parēṇa ca śabdasya tādvidhyaṃ bhūyastvāttvanubandhaḥ</i>	3.3.50

103 śarīrēbhāvādhikaraṇam

405	<i>ēka ātmanaśśarīrē bhāvāt</i>	3.3.51
406	<i>vyatirēkastadbhāvabhāvitvānna tūpalabdhivat</i>	3.3.52

104 aṅgāvabaddhādhikaraṇam

407	<i>aṅgāvabaddhāstu na śākhāsu hi prativēdam</i>	3.3.53
408	<i>mantrādivadvā'virōdhaḥ</i>	3.3.54

105 bhūmajyāyastvādhikaraṇam

409	<i>bhūmnaḥ kratuvajjyāyastvaṃ tathāhi darśayati</i>	3.3.55
-----	---	--------

106 śabdādibhēdādhikaraṇam

410	<i>nānā śabdādibhēdāt</i>	3.3.56
-----	---------------------------	--------

107 vikalpādhikaraṇam

411	<i>vikalpō'viśiṣṭaphalatvāt</i>	3.3.57
412	<i>kāmyāstu yathākāmaṃ samuccīyēanna vā pūrva-hētvabhāvāt</i>	3.3.58

108 yathāśrayabhavādhikaraṇam

413	<i>aṅgēṣu yathāśrayabhāvaḥ</i>	3.3.59
414	<i>śiṣṭēśca</i>	3.3.60
415	<i>samāhārāt</i>	3.3.61
416	<i>guṇasādhāraṇyaśrutēśca</i>	3.3.62
417	<i>na vā tatsahabhāvaśrutēḥ</i>	3.3.63
418	<i>darśanācca</i>	3.3.64

*iti brahmasūtrēṣu tṛtīasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu tṛtīyasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ

109 puruṣārthādhikaraṇam		
419	<i>puruṣārthō'taśśabdāditi bādarāyaṇaḥ</i>	3.4.1
420	<i>śēṣatvātpuruṣārthavādō yathānyēṣviti jaiminiḥ</i>	3.4.2
421	<i>ācāradarśanāt</i>	3.4.3
422	<i>tacchrutēḥ</i>	3.4.4
423	<i>samanvārambhaṇāt</i>	3.4.5
424	<i>tadvatō vidhānāt</i>	3.4.6
425	<i>niyamāt</i>	3.4.7
426	<i>adhikōpadēśāttu bādarāyaṇasyaivam taddarśanāt</i>	3.4.8
427	<i>tulyam tu darśanam</i>	3.4.9
428	<i>asārvatrikī</i>	3.4.10
429	<i>vibhāgaśśatavat</i>	3.4.11
430	<i>adhyayanamātravataḥ</i>	3.4.12
431	<i>nāviśēṣāt</i>	3.4.13
432	<i>stutayē'numatirvā</i>	3.4.14
433	<i>kāmakārēṇa caikē</i>	3.4.15
434	<i>upamardañca</i>	3.4.16

435	<i>ūrdhvarētassu ca śabdē hi</i>	3.4.17
436	<i>parāmarśaṃ jaiminiracōdanāccāpavaditi hi</i>	3.4.18
437	<i>anuṣṭhēyaṃ bādarāyaṇassāmyaśrutēḥ</i>	3.4.19
438	<i>vidhirvā dhāraṇavat</i>	3.4.20

110 stutimātrādhikaraṇam

439	<i>stutimātramupādānāditi cēnnāpūrvatvāt</i>	3.4.21
440	<i>bhāvaśabdācca</i>	3.4.22

111 pariplavādhikaraṇam

441	<i>pāriplavārthā iti cēna viśēṣitatvāt</i>	3.4.23
442	<i>tathā caikavākyōpabandhāt</i>	3.4.24

112 agnīndhanādhikaraṇam

443	<i>ata ēva cāgnīndhanādyanapēkṣā</i>	3.4.25
-----	--------------------------------------	--------

113 sarvāpēkṣādhikaraṇam

444	<i>sarvāpēkṣā ca yajñādīśrutēraśvavat</i>	3.4.26
-----	---	--------

114 śamadamādyadhikaraṇam

445	śamadamādyupētassyāt tathāpi tu tadvidhēsta- daṅgatayā tēṣāmapyaśyānuṣṭhēyatvāt	3.4.27
-----	--	--------

115 sarvānnānumatyadhikaraṇam

446	sarvānnānumatisca prāṇātyayē taddarśanāt	3.4.28
447	abādhācca	3.4.29
448	api smaryatē	3.4.30
449	śabdaścātō'kāmakārē	3.4.31

116 vihitatvādhikaraṇam

450	vihitatvāccāśramakarmāpi	3.4.32
451	sahakāritvēna ca	3.4.33
452	sarvathāpi ta ēvōbhayalingāt	3.4.34
453	anabhibhavañca darśayati	3.4.35

117 vidhurādhikaraṇam

454	antarā cāpi tu taddr̥ṣṭēḥ	3.4.36
455	api smaryatē	3.4.37

456	<i>viśeṣaṇānugrahaśca</i>	3.4.38
457	<i>atastvitarajjyāyō liṅgācca</i>	3.4.39

118 tadbhūtādhikaraṇam

458	<i>tadbhūtasya tu nātadbhāvō jaiminērapī niyamāt-tadrūpābhāvēbhyaḥ</i>	3.4.40
459	<i>na cādhikārikamapī patanānumānāttadayōgāt</i>	3.4.41
460	<i>upapūrvamapītyēkē bhāvamaśanavattaduktam</i>	3.4.42
461	<i>bahistūbhayathāpī smṛtērācārācca</i>	3.4.43

119 svābhyādhikaraṇam

462	<i>svāminaḥ phalaśrutērityātrēyaḥ</i>	3.4.44
463	<i>ārtvijyamityauḍulōmistasmai hi parikrīyatē</i>	3.4.45

120 sahakāryantaravidhyadhikaraṇam

464	<i>sahakāryantaravidhiḥ pakṣeṇa tṛtīyaṃ tadvatō vidhyādivat</i>	3.4.46
465	<i>kṛtsnabhāvāttu grhiṇōpasamhāraḥ</i>	3.4.47
466	<i>maunavaditarēṣāmapyupadēśāt</i>	3.4.48

121 anāviṣkārādhikaraṇam		
467	anāviṣkurvannanvayāt	3.4.49

122 aihikādhikaraṇam		
468	aihikamaprastutapratibandhē taddarśanāt	3.4.50

123 muktiphalādhikaraṇam		
469	ēvaṃ muktiphalānīyamastadavasthāvadhṛtēsta- davasthāvadhṛtēḥ	3.4.51

iti brahmasūtrēṣu tṛtīasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ
samāptaḥ

atha brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya prathamaḥ pādaḥ

124 āvṛttyadhikaraṇam		
470	āvṛttirasakṛdupadēśāt	4.1.1
471	liṅgācca	4.1.2

125 ātmatvōpāsanādhikaraṇam		
472	ātmēti tūpagacchanti grāhayanti ca	4.1.3

126 pratikādhikaraṇam		
473	na pratikē na hi saḥ	4.1.4
474	brahmadṛṣṭirutkarṣāt	4.1.5

127 ādityādimatyadhikaraṇam		
475	ādityādimatayaścāṅga upapattēḥ	4.1.6

128 āsīnādhikaraṇam		
476	āsīnassambhavāt	4.1.7
477	dhyānācca	4.1.8
478	acalatvañcāpēkṣya	4.1.9
479	smaranti ca	4.1.10
480	yatraikāgratā tatrāviśēṣāt	4.1.11

129 āprāyaṇādhikaraṇam		
481	ā prāyaṇāt tatrāpi hi dṛṣṭam	4.1.12

130 tadadhigamādhikaraṇam		
482	<i>tadadhigama uttarapūrvāghayōraślēṣavināśau tadvyapadēśāt</i>	4.1.13

131 itarādhikaraṇam		
483	<i>itarasyāpyēvamasamślēṣaḥ pātē tu</i>	4.1.14

132 anārabdhakāryādhikaraṇam		
484	<i>anārabdhakāryē ēva tu pūrvē tadavadhēḥ</i>	4.1.15

133 agnihōtrādyadhikaraṇam		
485	<i>agnihōtrādi tu tatkāryāyaiva taddarśanāt</i>	4.1.16
486	<i>atō'nyadapi hyēkēṣāmubhayōḥ</i>	4.1.17
487	<i>yadēva vidyayēti hi</i>	4.1.18

134 itarakṣapaṇādhikaraṇam		
488	<i>bhōgēna tvitarē kṣapayitvātha sampadyatē</i>	4.1.19

*iti brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya prathamah pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ

135 vāgadhikaraṇam		
489	<i>vāñmanasi darśanācchabdācca</i>	4.2.1
490	<i>ata ēva sarvāṇyanu</i>	4.2.2

136 manō'dhikaraṇam		
491	<i>tanmanaḥ prāṇa uttarāt</i>	4.2.3

137 adhyakṣādhikaraṇam		
492	<i>sō'dhyakṣē tadupagamādibhyaḥ</i>	4.2.4

138 bhūtādhikaraṇam		
493	<i>bhūtēṣu tacchrutēḥ</i>	4.2.5
494	<i>naikasmin darśayatō hi</i>	4.2.6

139 āsr̥tyupakramādhikaraṇam		
495	<i>samānā cāsr̥tyupakramādamṛtatvaṃ cānupōṣya</i>	4.2.7
496	<i>tadapītēssaṃsāravyapadēśāt</i>	4.2.8
497	<i>sūkṣmaṃ pramāṇataśca tathōpalabdhēḥ</i>	4.2.9

498	<i>nōpamardēnātaḥ</i>	4.2.10
499	<i>asyaiva cōpapattērūṣmā</i>	4.2.11
500	<i>pratiṣēdhāditi cēnna śārīrātspaṣṭō hyēkēṣām</i>	4.2.13
501	<i>smaryatē ca</i>	4.2.14

140 parasampattyadhikaraṇam

502	<i>tāni parē tathā hyāha</i>	4.2.15
-----	------------------------------	--------

141 avibhāgādhikaraṇam

503	<i>avibhāgō vacanāt</i>	4.2.16
-----	-------------------------	--------

142 tadōkō'dhikaraṇam

504	<i>tadōkō'grajvalanaṃ tatprakāśitadvārō vidyāsāmarthyāt tacchēṣagatyanusmṛtiyōgācca hārdānugṛhītāśśatādhikayā</i>	4.2.17
-----	---	--------

143 raśmyanusārādhikaraṇam

505	<i>raśmyanusārī</i>	4.2.18
-----	---------------------	--------

144 <i>nīśādhikaraṇam</i>		
506	<i>nīśi nēti cēnna sambandhasya yāvaddēhabhāvitvāt darsāyati ca</i>	4.2.20

145 <i>dakṣiṇāyanādhikaraṇam</i>		
507	<i>ataścāyanē'pi dakṣiṇē</i>	4.2.21
508	<i>yōginaḥ prati smaryatē smārtē caitē</i>	4.2.22

*iti brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya dvitīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

atha brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ

146 <i>arcirādyadhikaraṇam</i>		
509	<i>arcirādinā tatprathitēḥ</i>	4.3.1

147 <i>vāyavadhikaraṇam</i>		
510	<i>vāyumabdādaviśēṣaviśēṣābhyām</i>	4.3.2

148 <i>varuṇādhikaraṇam</i>		
511	<i>taṭitō'dhi varuṇassambandhāt</i>	4.3.3

149 ativāhikādhikaraṇam		
512	ativāhikāstallīṅgāt	4.3.4
513	vaidyutēnaiva tatastacchrutēḥ	4.3.6

150 kāryādhikaraṇam		
514	kāryaṃ bādarirasya gatyupapattēḥ	4.3.7
515	viśēṣitatvācca	4.3.8
516	sāmīpyāttu tadvyapadēśaḥ	4.3.9
517	kāryātyayē tadadhyakṣēṇa sahātaḥ paramabhi- dhānāt	4.3.10
518	smṛtēśca	4.3.11
519	paraṃ jaiminirmukhyatvāt	4.3.12
520	darśanācca	4.3.13
521	na ca kāryē pratyabhisandhiḥ	4.3.14
522	apratikālambanānnayatīti bādarāyaṇa ubhayathā ca dōṣāt tatkratuśca	4.3.15
523	viśēṣaṅca darśayati	4.3.16

iti brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya tṛtīyaḥ pādaḥ
samāptaḥ

atha brahmasūtrēṣu caturthasyādhyāyasya caturthaḥ pādaḥ

151 sampadyāvirbhāvādhikaraṇam		
524	<i>sampadyāvirbhāvassvēna śabdāt</i>	4.4.1
525	<i>muktaḥ pratijñānāt</i>	4.4.2
526	<i>ātmā prakaraṇāt</i>	4.4.3

152 avibhāgēna dṛṣṭatvādhikaraṇam		
527	<i>avibhāgēnadṛṣṭatvāt</i>	4.4.4

153 brāhmādhikaraṇam		
528	<i>brāhmēṇa jaiminirupanyāsādibhyaḥ</i>	4.4.5
529	<i>citi tanmātrēṇa tadātmakatvādityauḍulōmiḥ</i>	4.4.6
530	<i>ēvamapyupanyāsāt pūrvabhāvādavirōdhaṃ bādarāyaṇaḥ</i>	4.4.7

154 saṅkalpādhikaraṇam		
531	<i>saṅkalpādēva ca tacchrutēḥ</i>	4.4.8
532	<i>ata ēva cānanyādhīpatiḥ</i>	4.4.9

155 abhāvādhikaraṇam		
533	<i>abhāvaṃ bādarirāha hyēvam</i>	4.4.10
534	<i>bhāvaṃ jaiminirvikalpāmananāt</i>	4.4.11
535	<i>dvādaśāhavadubhayavidhaṃ bādarāyaṇō'taḥ</i>	4.4.12
536	<i>tanvabhāvē sandhyavadupapattēḥ</i>	4.4.13
537	<i>bhāvē jāgradvat</i>	4.4.14
538	<i>pradīpavadāvēśastathā hi darśayati</i>	4.4.15
539	<i>svāpyayasampattyōranyatarāpēkṣamāviṣkṛtaṃ hi</i>	4.4.16

156 jagadvyāpāravarjādhikaraṇam		
540	<i>jagadvyāpāravarjaṃ prakaraṇādasannihitatvācca</i>	4.4.18
541	<i>pratyakṣōpadēśānnēti cēnnādhikārikamaṇḍala- sthōktēḥ</i>	4.4.19
542	<i>vikārāvarti ca tathā hi sthitimāha</i>	4.4.20
543	<i>darśayataścaivaṃ pratyakṣānumānē</i>	4.4.21
544	<i>bhōgamātrasāmyaliṅgācca</i>	4.4.22
545	<i>anāvṛttiśśabdādanāvṛttiśśabdāt</i>	4.4.23

*iti brahmasūtrēṣu caturthasyādhyaṃsya caturthaḥ pādaḥ
samāptaḥ*

॥ *iti brahmasūtraṇi sampūrṇāni* ॥

sautrīsaṅkhyā śubhāśīḥ (545)

adhikṛtigaṇanā cinmayī (156)